

Velferdsskuta i nød

Hvem har ansvaret hvis velferdsskuta synker?

Oppslag om nedskjæringer, misbruk og korrupsjon forskrekker. Eldreopprøret gjør alvoret enda tydeligere. Men velferdsskuta begynte å ta in vann lenge før dagens krisemeldinger.

Kontrasten mellom uteliggeren som døde i en bakgård og de skinnende butikkene i Oslo City kan gjenkjennes overalt. Hvert eneste hjem som har erstattet omsorg og samtale med video, stereo og status, har boret et lite hull i velferdsskuta. Hvert eneste fellesskap som har utelukket et medmenneske i nød, har gjort hullet større.

Vi kan ikke redusere dagens velferdskrise til en krangel om privat eller offentlig ansvar. Et nettverk av sosial støtte og omsorg kan bare bæres oppe av nestekjærighet hos fire millioner nordmenn. Dersom de fleste vil ha et vellykket liv der omsorg for de svake ikke har noen plass, kan velferdssamfunnet ikke bestå. Det er urimelig å vente at en hær av omsorgsterapeuter skal vise den nestekjærighet vi selv forkaster.

I motsetning til samfunn der en rike elite bestemmer over både veldedighet og elendighet, så bygger vårt system på at alle tar ansvar.

Tjsekkoslovakias president Havel sa i nyttårstalen til sine landsmenn: "Vi er alle sammen ansvarlige for det totalitære maskineri; ingen av oss er bare dets offer, vi er alle dets medskapere." Hvor mange av oss kan si det i vår situasjon?

Det er en gammel tradisjon å skyve ansvaret over på andre. Like vanlig er det å pulverisere ansvaret. Vi kan forklare de hundre omstendighetene som ledet til en bestemt avgjørelse. Ingen tar nok ansvar til å føle seg ansvarlig.

Det mest tidstypiske er å skylde på pengemangel. Bevilgninger trenges og viser hva vi setter høyest i samfunnet. Men misbruk, sløseri og menneskers ensomhet avslører pengers maktesløshet.

Vi trenger lederskap, i en bred ansvarsmobilisering. Vi behøver stemmer fra rådhus, tale- og prekestoler som med troverdighet peker på det ansvaret som er vårt, uten at de snakker seg bort fra sitt eget. Troverdigheten vokser fram av kjærighet til medmennesket og i stille refleksjon over verdienes rangorden i eget liv. Den kan skinne fra den enkleste tale eller pressemelding.

Vi skulle ønske vårt velferdssamfunn kunne stå i full blomst! Kommunistdiktaturer og påtvungen "kameratskap" er falt sammen i Øst-Europa. Nå skal nye samfunn bygges. Hva har vi å tilby?

Polsk i Oslo

"Vi har fått mer frihet, men hvordan skal vi bruke den?" spurte en glad men forvirret jente på rumensk TV.

Spørsmålet er like aktuelt i Polen, hvor makten fremdeles er delt mellom et gammelt kommunistisk maktapparat og folkets nyvalgte representanter. En inflasjon på ca. 600% i 1989 og en levestandard som er en 60-del av vår, gjør det ikke enklere.

"Ennå er Polen ikke fortapt," lyder den første linjen i den polske nasjonalhymnen. Ordene peker tilbake på landets tragiske historie, men er også uttrykk for pågangsmotet og trosvissheten som nå har løftet et diktatur av hengslene.

Den 24. mars kommer ni unge polske ledere til Norge for å delta i et to-ukers seminar med tittelen "Hvordan få demokratiet til å fungere?" Moralsk Opprustning står som innbyder. Det norske samfunnets styringsmekanismer, organisasjonsmønstre og velferdsordninger vil bli grundig studert, de svake så vel som de sterke sidene. De menneskelige egenskaper som er en forutsetning for at demokratiet skal virke, vil også bli utforsket.

Fire av gjestene er medlemmer av Sejmen, det polske parlamentet. Tre andre kommer fra Gdansk, hvor de har sentrale oppgaver i Solidaritet. Den ene er redaktør av Solidaritets avis. Fra Polens største industriby, Lodz, kommer to lokalpolitikere, hvorav den ene er Solidaritets sekretær i byen.

Her i Norge vil de bli mottatt av Stortingspresident Jo Benkow og møte et vidt spektrum av ledere innen politikk, industri, fagbevegelse, forvaltning og massemedier. De vil også besøke Sande i Vestfold for å få et innblikk i jordbruk og lokalsamfunn. Det blir få formelle begivenheter, og desto mer anledning til å spørre og gå dypere på områder som er av særlig interesse for Polen. En dag vil bli viet miljøvern, med deltakelse fra både myndighetene og aktivister i miljøvernorganisasjonene. Ved bedriftsbesøk vil også renseanlegg for utslipp og miljøvennlig produksjon bli studert.

En rekke kvelder blir holdt fri for samtaler om demokratiets åndelige/moralske grunnlag. Blant temaer som blir tatt opp er:

- Kampen for ærlighet i privat og offentlig liv
- Samarbeid på tvers av interessemotsetninger i politikk, økonomi osv.
- Tro og moralnormer som grunnlag for løsning av personlige og sosiale problemer
- Fra likegyldighet til ansvar og medbestemmelse

Tid er satt til side for å høre fra våre polske gjester om behovene og situasjonen i deres eget land. Selvsagt blir det anledning til sight-seeing. En konsert er også på programmet.

Konferanse om storbymiljø

Ved år 2000 kommer halvparten av verdens befolkning til å bo i byer. Ved forrige århundreskifte var tallet 14%. Hvis vi tenker på befolkningsøkningen i verden siden da, aner vi dimensjonen i denne veksten. Storbyer har en uendelig rikdom av miljøer og kulturer. Evnen til samarbeid og helhetsplanlegging settes på prøve. Byene kan vise menneskelig fellesskap på sitt beste. Men for de aller fleste er problemlisten lang og skjuler store tragedier. "Getting to the Root of the Crisis" er tema for en internasjonal konferanse om bymiljøer fra 7. til 12. august i Caux i Sveits. Hvordan skaper vi tillit mellom forskjellige sosiale og etniske miljøer og mellom generasjonene? Hvordan viser vi omsorg i nærmiljøet? Hvem er min nabo? Hvem står utenfor fellesskapet? Hvilken rolle spiller personlig initiativ i konfliktløsninger? Disse og mange andre spørsmål skal taes opp. Sosialarbeidere, politi, politikere, ledere for forskjellige minoritetsgrupper og religiøse samfunn og andre som er engasjert i å skape et bedre miljø skal delta. Fra USA ventes hundre deltakere. De er særlig opptatt av forslummingen i de indre bykjerne og alle problemer det trekker med seg. Dessuten er det ventet stor deltakelse fra England, Frankrike og Brasil. En gruppe vil også delta fra Norden. *Nærmere informasjon kan fåes hos Moralsk Opprustning, Postboks 3018-Elisenberg, 0207 Oslo 2. Tlf. (02) 44 64 78.*

Konsulent-rapport

Til: Jesus, Sønn av Josef, Snekkerverkstedet, Nasaret
Fra: Jordans Konsulentbyrå, Jerusalem
Sak: Evaluering av stabens kvalifikasjoner

Takk for oversendelse av dataene på de 12 mennene du har valgt ut til ledende stillinger i din nye organisasjon. Alle har nå gått gjennom vårt sett prøver, og vi har ikke bare fått resultatene analysert i våre datamaskiner, men har også arrangert personlige intervjuer for hver enkelt med vår psykolog og konsulent i bedømmelse av lederegenskaper. Det er vår stabs oppfatning at de fleste av dine kandidater mangler bakgrunn, utdanning og legning for den type virksomhet som du påtar deg. De har ingen forståelse for teamarbeid. Vi vil anbefale at du fortsetter å søke etter personer med erfaring i ledelse og som har bevist sin dyktighet. Simon Peter er følelsesmessig ustabil og kan ikke styre sitt temperament. Andreas har absolutt ingen lederengenskaper. De to brødrene, Jakob og Johannes, Sebedeus-sønnene, setter personlige interesser foran lojalitet til foretaket. Tomas gir uttrykk for en spørrende holdning som virker undergravende på moralen. Vi ser det som vår plikt å opplyse om at Matteus er blitt svartelistet av Stor-Jerusalems kontor for fremme av bedre forretningsmoral. Jakob, Alfeus'sønn, og Tadeus har utvilsomt radikale sympatier, og de hadde begge høyt utslag ved målingen av manisk depressiv legning. En av kandidatene virker imidlertid meget lovende. Han er en mann med evner og ressurser, er flink til å omgå mennesker, har en våken forretningssans og har kontakt med folk i høye

Indias nød — og håp

En internasjonal dialog om utvikling fant sted 29. desember til 4. januar i MRA-sentret i Panchgani, India, med bred deltakelse fra alle kontinenter.

En av dem som ledet den, var Rajmohan Gandhi, Mahatmaens sønnesønn. Etter valgduellen i november med tidligere statsminister Rajiv Gandhi (ingen slektning), er Rajmohan blitt en kjent og respektert skikkelse over hele India. Han nektet å stille opp til ny valgomgang etter at valgstyret hadde erklært første omgang ugyldig p.g.a. vold og fusk med urnene. Rajmohan kom altså ikke inn i parlamentet. Men gjennom bred medie-dekning over hele landet ble han stående som representant for et troverdigere og rensligere politisk liv.

To norske jenter, Julie Wilhelmsen og Sissel Høeg, deltok også i Panchgani-konferansen. De var kommet dit fra Calcutta, der de hadde arbeidet med Mor Teresas søstre i byens slumområder og hjem for syke og døende. "I Panchgani fikk vi fortelle litt fra Calcutta," skriver Julie. "Jeg tror både inderne og europeerne var ganske rystet. Det er rart med det, ofte kan det være aller vanskeligst å stå ansikt til ansikt med problemene i sitt eget land."

I tidligere brev beskriver Julie sine opplevelser i Calcutta slik: "Dagen starter med messe kl. 05.45. Selv om det av og til er vanskelig å holde seg våken, er det fantastisk å få være en del av søstrenes og nonnens fellesskap på den måten.

Morgenen går med til å plukke opp syke, sultne og hjemløse. Etter lunsj arbeider vi på Mor Teresas hjem for forlatte og døende. Likheter med St. Hanshjemmets alders- og sykehjem i Oslo, hvor jeg en tid arbeidet, er merkelig nok slående, selv om alt her er mye mer primitivt.

I dag plukket vi opp tre døende menn på togstasjonen, Sissel og jeg. I og med at vi er blitt så pass kjent, går vi alene, og flyktningefamiliene som bor på stasjonen viser oss ofte hvor de som trenger hjelp er.

Den ene vi plukket opp var spedalsk, og vi hadde et svare strev med å få en taxisjåfør til å kjøre oss til hjemmet for de døende, etter at vi hadde vasket ham og gitt ham mat. Selv om vi føler at vi er til hjelp, er behovene enorme. Å tenke lenger enn til å hjelpe en og en, er desillusjonerende.

For noen dager siden plukket vi opp ei jente som var på min alder, men så tynn og utmagret at hun så ut som hun var syv. For en virkelighet! Jeg prøvde å forestille meg i hennes sted. Ja, ja, søstrene gjør en fantastisk jobb, og denne jenta havner vel på ett av deres hjem. De og Mor Teresa er levende bevis på at det finnes en løsning på alt sammen."

stillinger. Han har en klar motivasjon, er ærgjerrig og oppfinnsom. Vi anbefaler Judas Iskariot som din inspektør og nestkommanderende. Beskrivelsen av alle de andre taler for seg selv.

Vi ønsker deg all mulig suksess med ditt nye foretak.

(Ukjent forfatter)

FOR ET NYTT SØR-AFRIKA

Mandela er fri. Apartheid er på vikende front. Årelang kamp og statsminister de Klerks politiske utspill gir håp om en forhandlingsløsning på rasekonflikten i Sør-Afrika. Følgende artikkel, som er tatt fra det engelske MRA-bladet "For a Change", handler om et boer-ektepar som var forut for sin tid.

George Daneel har ekte boer-blod i årene. I hans livstid har boer-folket løftet seg ut av fattigdom og avmakt og blitt en av de mest urokkelige styrende minoriteter i vårt århundre. Nå ser Daneel fram til dagen da deres maktmonopol brytes.

For Daneel er apartheid en synd, ikke bare mot Sør-Afrikas svarte flertall, men mot Gud. Derfor mener han at Sør-Afrika i tillegg til en ny forfatning trenger en åndelig og moralsk gjenfødelse. I 36 år har han gitt hele sin tid, uten lønn, til å arbeide for dette målet.

Daneel vokste opp i Kapp-provinsen som en av ni barn. Moren døde da han var 12, og hans stemor fire år senere. Da faren giftet seg for tredje gang, kom det tørt fra Georges oldemor: "Stakkars Marthinus, han bruker alle pengene sine på gifteringer og likkister."

Men George fikk studere teologi ved Stellenbosch universitet, en boer-høyborg, og ble litt av en nasjonalhelt på grunn av sine prestasjoner som rugby-spiller på det sør-afrikanske landslaget.

Men som prest var det et spørsmål som plaget ham: Han kunne ikke gi sin tro videre til sportskameratene. Det var grunnen til at han syklet 60 km for å delta i et MRA-møte, eller Oxford-gruppen om det den gang het. Det hadde ryktes at manges liv hadde fått en helt annen retning gjennom disse møtene. Det samme skjedde med George. Han ryddet opp i en rekke moralske nederlag og oppdaget at han kunne hjelpe venner og kolleger.

I 1940 giftet han seg med en lærer, Joey. De fikk tre døtre og levde et relativt problemfritt liv i en velstående hvit menighet i Kapp-provinsen.

I 1955 slo lynet ned. George og Joey deltok i en MRA-konferanse i Lusaka, Zambia. En annen deltaker var William Nkomo, som hadde vært den første president for ANC's (de svarte afrikanernes kamporganisasjon) ungdomsbevegelse. George hadde ikke sett på de svarte som likeverdige. Hans foreldre hadde aldri tatt et svart menneske i hånden. Nå sto det plutselig klart for ham: "Den måten vi hvite har oppført oss på er grunnen til de svartes bitterhet." Han ba de svarte i konferansen offentlig om tilgivelse, og forsto for første gang at forholdet mellom svart og hvit var det viktigste spørsmål i Sør-Afrika.

Daneels trakk konsekvensene: Han sa opp sin prestestilling og flyttet til Pretoria. Fra da av hadde de ingen lønn, men bygget på at Gud ville sørge for dem når de ville gjøre hans vilje.

De kastet seg inn i arbeidet for å organisere møter og konferanser hvor alle raser kunne delta på like fot. De arbeidet nær sammen med Nkomo og andre afrikanere. Deres budskap var det samme til alle: Hvis du ønsker å se en forandring i Sør-Afrika, begynn med deg selv og dine egne holdninger.

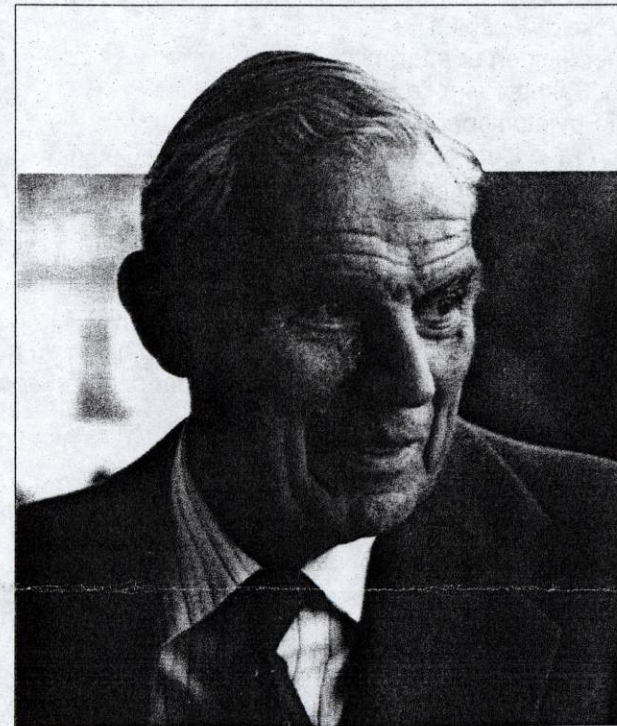
Statsminister Hendrik Verwoerd, apartheid-politikkens arkitekt, og hans etterfølger John Vorster, så begge skjevt til dette samarbeidet. Verwoerd skrev til Daneel og fordømte MRA for ikke å erkjenne prinsippet om "separat utvikling". "Svarte intellektuelle blir frustrert når de i dagliglivet ikke finner den likheten de opplever i deres flerrase-organisasjon," skrev Verwoerd. Etter at Daneel i et brev til samtlige medlemmer av Vorsters regjering hadde pekt på at bare en radikal omlegging av politikken kunne gi løsninger, ble Daneel innkalt til møte hos Vorster. Resultatet var en kraftig kollisjon. Detsies at Vorster, da han noen år senere måtte gå av med en skandale hengende over seg, hadde mumlet: "Daneel hadde rett."

George Daneel

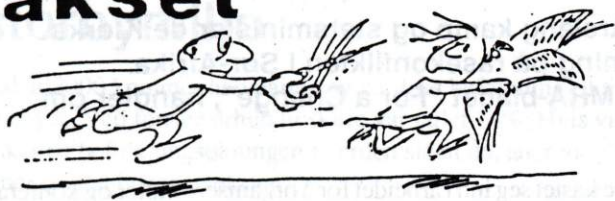
I 1977 ble Daneel valgt som sin menighets representant til den hollandsk-reformerte kirkes synode. Det ga ham sjansen til å syng ut. Akkurat som apostelen Peter hadde brutt jødisk tradisjon ved å besøke romeren Kornelius i hans hjem, tordnet Daneel, så måtte den hvite kirken nå bryte med atskillelses-tradisjonen og overlegenheten. Talen ble mottatt med rop om å "dra til Moçanbique!" Men 17 år senere oppfordret den samme synoden kirken til å åpne side dører for alle raser — riktignok med blandet suksess — og fordømte rasisme som synd.

I 1982 pakket Daneels sine kofferter og flyttet til Namibia, hvor de fortsatte sitt arbeid for likestilling og ikke-voldelige løsninger. Før de frie Namibia-valgene i november i fjor, hjalp de til å forfatte en avisannonse som oppfordret alle namibiere til å akseptere Guds autoritet og bygge en nasjon basert på menneskerettighetene og viljen til å tilgi og be om tilgivelse. Da svarte kristne i ett av partiene holdt et stort bønnemøte utenfor hovedstaden Windhoek, var Daneel den eneste hvite presten som ville delta.

"Jeg tror at Gud hadde en hensikt med å sende oss til Namibia," sier George. "Vi har tatt de skrittene han har vist oss, og hva fremtiden angår, overlater vi den i hans hender." Det er en god oppsummering av Georges og Jokeys liv.

sakset

"Da nyheten om Andrej Sakharovs død ble kjent, ble møtet i Folkekongressen (Moskva) avbrutt og representanten Dmitrij Likhatsjov sa; "Vi kunne være enige eller uenige med ham, men han var et menneske av absolutt ærlighet og renhet..." Denne bemerkningen er etter mitt syn ytterst viktig for forståelsen av Sakharovs rolle i fornyelsesprosessen som pågår i Sovjetunionen..."

Fra avisen "Sovjetnytt"

Vladimir Simonov, politisk kommentator

"Vi lider av en moralsk sykdom siden vi er vant til å si ett og tenke noe annet. Vi har ikke lært å tro på noe, ikke bry oss om hverandre, bare sørge for oss selv. Begreper som kjærlighet, vennskap, medfølelse, ydmykhet eller tilgivelse har mistet sin dybde og utstrekning. Det håpefulle i vår nåværende situasjon er at mennesket aldri bare er et produkt av den ytre verden, men bestandig istand til å forholde seg til noe høyere... Vår første president, T.G. Masaryk har skrevet: "Jesus, aldri Cæsar."... Idag er denne ideen igjen blitt levende i oss. Jeg vil våge å si at vi kanskje endog har mulighet til å spre den videre og bære et nytt element inn i Europas og verdens politikk. Hvis vi vil, kan kjærlighet, trang til forståelse, åndens og tankens kraft varig stråle ut fra landet vårt..."

*Vaclav Havel, Tsjekkoslovakias president
Nyttårstale i tsjekkisk TV*

"Menneskelighet dokumenteres ved å tjene en sak som er høyere enn en selv, eller ved å elske et annet menneske. Dette er selv-transcendens, som er stikk i strid med tidens krav om selvrealisering. Å realisere seg selv er i og for seg verdifullt, men man kan bare oppnå det ved å gjøre det gjennom andre, ofre seg for en sak, elske et annet menneske. Ved å strebe etter lykke, vil man aldri få den..."

*Psykiater Viktor E. Frankl
til Aftenposten*

"Sør-Afrikas tragedie består i at 300 år med hvitt styre og 40 år med apartheid har isolert regjeringen og det store flertall av hvite sør-afrikanere fra sortenes tenkemåte og forhåpninger... Mandela har lagt for dagen evne til å la de hvite forstå at vårt folk kan tilgi, til tross for alt det de har gjort mot oss... Vi har et begrep, ubuntu, som uttrykker kjernen i det å være menneskelig — at min menneskelighet er knyttet til din menneskelighet. Når du nedverdiges ved at jeg behandler deg umenneskelig, da forringes også mitt menneskeverd."

*Fra biskop Desmond Tutus artikkel
i Aftenposten 5. februar 1990*

"Vesten er besatt av en annen form for angst enn den i Russland. En angst for ikke å være konform, av terror fra massemediene der alt serveres som overinformasjon i hurtig tempo. Det blir ingen mulighet for sjelen til å velge, ettersom alt flimrer frem på samme nivå. Da le mennesket ikke, får ingen bestemmelse, ingen biografi. I Sovjet idag har vi en troende intelligentsia... Folk omvender seg til skapende kristendom, ikke til tradisjon..."

*Tatjana Goritsjeva, lektor i
filosofi ved Universitetet i Leningrad, utvist fra
Sovjet-Unionen etter sin kristne omvendelse*

"Moral er absolutte prinsipper. Vi må skille mellom moral og moralisme. Å relativisere moral er å gjøre den til politikk. Enten er moralen absolutt eller man befinner seg i et moralsk tomrom. Men, som sagt, det går an å bli tilgitt."

*Filosof Nina Karin Monsen
Aftenposten 27. januar 1990*

"Idag kan folk i Øst-Europa begynne å si hva de tenker. Det har vi kunnet lenge i vest. Spørsmålet blir i 1990: HVA TENKER VI SOM ER VERDT Å SI?... Tragisk ville det være om millioner som søker vekk fra diktaturet i Øst-Europa og ber om å bli presentert for "Frihetsgudinnen" i Vest-Europa, finner henne prostituert, voldtatt av vår egoisme. Når egoismen går til sengs med Friheten, avles et bedrøvelig avkom, — et sykt sosialt monster. Heldigvis har Friheten også båret frem barn som rettferd, ærlighet, uselviskhet og kjærlighet. Men disse trenger næring for å vokse opp og ta sin rettmessige plass i samfunnet."

*E. Engebretsen
Sande Avis*

NY VERDEN vil fremme en kristen revolusjon, som forandrer både menneskers holdninger og samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Guds ledelse.

Utgiver: Moralsk Opprustning, Postboks 3018 – Elisenberg, 0207 Oslo 2.
Tlf. 446478. Postgiro 5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

Ansvarlig: Jens J. Wilhelmsen.